

**“2016-2020-ci illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında
meyvəçiliyin və tərəvəzçiliyin inkişafı üzrə Dövlət
Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqında**

NAXÇIVAN MUXTAR RESPUBLİKASI ALİ MƏCLİSİ SƏDRİNİN

S Ə R Ə N C A M I

Naxçıvan Muxtar Respublikası Konstitusiyasının 5-ci maddəsinin II hissəsinin 22-ci bəndini rəhbər tutaraq Naxçıvan Muxtar Respublikasında meyvəçiliyin və tərəvəzçiliyin inkişafının təmin edilməsi məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. “2016-2020-ci illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında meyvəçiliyin və tərəvəzçiliyin inkişafı üzrə Dövlət Proqramı” təsdiq edilsin (əlavə olunur).

2. Naxçıvan Muxtar Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi Dövlət Proqramında nəzərdə tutulmuş tədbirlərin icrasını əlaqələndirsin və hər ilin yekununda Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisinə məlumat versin.

3. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

Naxçıvan Muxtar Respublikası
Ali Məclisinin Sədri

VASİF TALİBOV

Naxçıvan şəhəri, 08 fevral 2016-cı il
№ 29-05/S

**Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi
Sədrinin 2016-cı il 08 fevral tarixli 29-05/S
nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmişdir**

**2016-2020-ci illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında
meyvəçiliyin və tərəvəzçiliyin inkişafı üzrə Dövlət Proqramı**

1. Giriş

Naxçıvan Muxtar Respublikasında əhalinin ərzaq məhsullarına olan tələbatının ödənilməsində, emal müəssisələrinin xammalla təchiz olunmasında və məşğulluğun təmin edilməsində xüsusi çəkisinə görə kənd təsərrüfatı daim diqqət yetirilən sahədir.

Aqrar sektorun əhəmiyyəti nəzərə alınaraq bu sahədə çalışanlara müxtəlif təyinatlı güzəştli kreditlər verilmiş, yeni texnika və avadanlıqlar alınmış, ardıcıl olaraq meliorativ tədbirlər görülmüş, kənd təsərrüfatı məhsullarının satış yarmarkaları təşkil olunmuşdur. Bütün bunlar kənd təsərrüfatına, eləcə də meyvə və tərəvəzçiliyin inkişafına diqqəti artırmışdır.

“2016-2020-ci illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında meyvəçiliyin və tərəvəzçiliyin inkişafı üzrə Dövlət Proqramı” bu sahədə mövcud problemlərin həlli istiqamətində zəruri tədbirlərin həyata keçirilməsini nəzərdə tutur.

**2. “2012-2015-ci illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında
meyvəçiliyin və tərəvəzçiliyin inkişafı üzrə
Dövlət Proqramı”nın əsas yekunları**

“2012-2015-ci illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında meyvəçiliyin və tərəvəzçiliyin inkişafı üzrə Dövlət Proqramı”nın icrası son illərdə bu sahədə uğurların əldə edilməsinə şərait yaratmışdır. Belə ki, ötən müddət ərzində “Araz” Elm İstehsalat Birliyinin Ordubad dayaq məntəqəsində muxtar respublikanın iqlim-torpaq şəraitinə uyğunlaşmış, yüksək məhsuldarlığa malik meyvə sortlarının genetik fondu toplanmışdır. AMEA Naxçıvan Bölməsinin Bioresurslar İnstitutunun genofond bağına yeni sortlar gətirilərək əkilməmişdir.

Meyvəçiliyin inkişafına maliyyə dəstəyi davam etdirilmiş, ötən dövr ərzində Sahibkarlığa Kömək Fondunun vəsaiti hesabına müvəkkil kredit təşkilatları tərəfindən bağçılığın inkişafı məqsədilə 63 layihə üzrə 1 milyon 363 min manatdan çox kredit verilmişdir.

Meyvəçilik və tərəvəzçilik sahəsində müasir becərmə və suvarma üsullarının təbliği istiqamətində kütləvi informasiya vasitələrində maarifləndirmə işləri aparılmış, buklet-informasiya vərəqələri çap etdirilmiş və çoxaldılaraq sahibkarlara paylanılmışdır.

Muxtar respublikanın torpaq, iqlim və relyef xüsusiyyətlərinə asan uyğunlaşan meyvə sortlarından ibarət tingçilik sahələri yaradılmışdır. 2012-2015-ci illər ərzində muxtar respublika üzrə 751 hektar ərazidə 660 minə yaxın ting əkilməmişdir.

Əhalinin qış aylarında fəraş tərəvəz məhsullarına olan tələbatının ödənilməsi üçün müasir istixana komplekslərinin qurulması və mövcud sahələrin genişləndirilməsi

istiqamətində Proqramın qəbul edildiyi vaxtdan ötən dövr ərzində Sahibkarlığa Kömək Fondunun vəsaiti hesabına müvəkkil kredit təşkilatları tərəfindən 3 milyon 840 min manat həcmində dövlət maliyyə dəstəyi göstərilmişdir. Hazırda muxtar respublikada ümumi sahəsi 100 min kvadratmetrə yaxın olan istixana kompleksləri əhalinin tərəvəz məhsullarına olan tələbatının ödənilməsində mühüm rola malikdir.

Meyvə və tərəvəz məhsullarının saxlanması üçün soyuducu anbarların yaradılması da diqqət mərkəzində saxlanılmış, ümumilikdə muxtar respublika üzrə dövlət maliyyə dəstəyi və şəxsi vəsait hesabına hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən ümumi tutumu 12730 ton olan 22 soyuducu anbar istifadəyə verilmişdir.

Kənd təsərrüfatının inkişaf etdirilməsi məqsədilə həyata keçirilən tədbirlərin nəticəsidir ki, bu gün muxtar respublika əhalisinin meyvə-tərəvəz məhsullarına olan tələbatı əsasən yerli istehsal hesabına ödənilir.

3. Dövlət Proqramının məqsəd və vəzifələri

Dövlət Proqramının əsas məqsədi muxtar respublikanın meyvə və tərəvəzə olan tələbatının yerli istehsal hesabına ödənilməsi, kənddən gətirilən sort meyvə tinglərinin, yerli şəraitə uyğun məhsuldar sortların əkilməsi, müasir standartlara cavab verən texnologiyalar əsasında yeni meyvə və tərəvəz emalı müəssisələrinin yaradılması, mövcud torpaq sahələrindən daha səmərəli istifadə olunması, kənd əhalisinin məşğulluğunun artırılması, sahibkarlığın stimullaşdırılması məqsədi ilə bu sahəyə dövlət dəstəyinin, daxili və xarici investisiyaların cəlb edilməsi ilə əlaqədar tədbirlərin həyata keçirilməsindən ibarətdir.

Qeyd olunan məqsədə nail olunması aşağıdakı vəzifələrin yerinə yetirilməsini nəzərdə tutur:

- meyvəçilik və tərəvəzçilik sahəsində ixtisaslaşmış təsərrüfatların və ölkələrin təcrübəsinin öyrənilməsi, elmi nailiyyətlərin bu sahədə tətbiq edilməsi;
- intensiv inkişaf modelindən istifadə etməklə meyvə və tərəvəz istehsalının həcmının artırılması;
- muxtar respublikada meyvə və tərəvəz emalı sənayesinin inkişaf etdirilməsi üçün müasir standartlara cavab verən texnoloji avadanlıqların tətbiq edilməsi;
- muxtar respublikada meyvə və tərəvəz məhsullarının konservləşdirilməsi ilə məşğul olan təsərrüfat subyektlərinə dövlət maliyyə dəstəyinin göstərilməsi;
- yüksək məhsuldarlığa və keyfiyyət göstəricilərinə malik meyvə tinglərinin və tərəvəz toxumlarının yetişdirilməsi;
- anbar şəbəkələrinin və saxlama kameralarının tikintisinin dəstəklənməsi;
- unudulmuş yerli meyvə-tərəvəz sortlarının bərpaı;
- yeni bazarların öyrənilməsi və istehsal olunan meyvə-tərəvəzin ixracının təmin edilməsi;
- texniki servis xidməti, xəstəlik və ziyanvericilərə qarşı mübarizə vasitələri, eləcə də üzvi və mineral gübrələrlə təchizat sahəsində tədbirlərin genişləndirilməsi;
- yabanı meyvə bitkilərinin emalı sahələrinin yaradılması;

- meyvə və tərəvəz əkilən torpaqların analiz olunması və torpaqların məhsuldarlığının artırılması istiqamətində tədbirlərin həyata keçirilməsi;
- kənd əhalisinin məşğulluğunun artırılması.

4. Dövlət Proqramının həyata keçirilməsinin maliyyə təminatı

Proqramın icrası ilə bağlı təbirlərin maliyyələşdirilməsi dövlət büdcəsi və qanunvericilikdə müəyyən olunmuş digər mənbələr hesabına həyata keçirilir.

5. Dövlət Proqramının icrasından gözlənilən nəticələr

Dövlət proqramının icrası sayəsində aşağıdakı nəticələrin əldə olunması gözlənilir:

- muxtar respublika əhalisinin meyvə və tərəvəz məhsullarına olan tələbatının ödənilməsinin yerli istehsal hesabına təmin edilməsi və tələbatdan artıq mövsümi məhsulların ixracına nail olunması;
- meyvə-tərəvəz istehsalının stimullaşdırılması və bu sahəyə investisiya qoyuluşunun artımına nail olunması;
- kartof, soğan, sarımsaq, yerkökü və pomidor istehsalında məhsuldarlığın artırılması;
- meyvə istehsalı həcmnin 62 min tona çatdırılması;
- üzüm istehsalı həcmnin 20 min tona çatdırılması;
- bu sahədə məşğulluğun artırılmasına və kənd əhalisinin sosial rifahının yaxşılaşdırılmasına nail olunması;
- meyvə və tərəvəzçilik sahəsində gənc kadrların hazırlanması;
- meyvə və tərəvəzçiliklə bağlı infrastruktur və köməkçi sahələrin inkişafı.

6. Dövlət Proqramının həyata keçirilməsi üzrə

TƏDBİRLƏR PLANI

S/S	Tədbirin adı	İcraçılar	İcra müddəti
1.	Naxçıvan Muxtar Respublikasının iqlim şəraitinə uyğun və yüksək məhsuldarlığa malik yerli meyvə-tərəvəz sortlarının bərpa və tətbiq olunması üçün tədqiqat işlərinin davam etdirilməsi, bu sortların yetişdirilməsi üçün müvafiq elmi-metodiki vəsaitlərin, dərsliklərin, monoqrafiyaların və informasiya bülletenlərinin nəşr edilməsi	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Daşınmaz Əmlak və Torpaq Məsələləri üzrə Dövlət Komitəsi, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Naxçıvan Bölməsi, Naxçıvan Dövlət Universiteti	2016-2020
2.	Muxtar respublikada özünəməxsus ənənələrə malik olan kartof, sarımsaq, soğan, yerkökü və digər tərəvəzlərin əkin sahələrinin genişləndirilməsi	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2016-2020
3.	Torpaqların su ilə təminatının yaxşılaşdırılması üçün suvarma şəbəkələrinin tikintisinin davam etdirilməsi	Dövlət Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Komitəsi, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2016-2020
4.	Kəngərli rayonunun Şahtaxtı və Xok kəndlərində 3500 hektar torpağın suvarma suyu ilə təmin edilməsi üçün Araz çayından qidalanan nasos stansiyasının və təzyiqli boru xəttinin tikintisi	Dövlət Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Komitəsi, Kəngərli Rayon İcra Hakimiyyəti	2016-2020
5.	Meyvə və tərəvəz məhsullarının saxlanması üçün soyuducu anbarların yaradılmasının davam etdirilməsi	İqtisadiyyat Nazirliyi, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2016-2020
6.	Meyvə-tərəvəz və onlardan hazırlanmış məhsulların keyfiyyətinin nəzarətdə saxlanılması	İqtisadiyyat Nazirliyi, Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi	2016-2020
7.	Kəngərli rayonu ərazisində 100 hektar sahədə püstə bağının salınması	Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, Kəngərli Rayon İcra Hakimiyyəti	2016-2017
8.	Kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalında istifadəsinə icazə verilən təbii və qeyri-təbii vasitələrin tətbiqinə, xaricdən idxal edilən üzvi və qeyri-üzvi gübrələrin keyfiyyət göstəricilərinə, toxumların və tingçilik məhsullarının müəyyən olunmuş tələblərə cavab verməsinə nəzarətin gücləndirilməsi	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi, Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi, Dövlət Gömrük Komitəsi	2016-2020

9.	Kənd təsərrüfatı məhsullarının kütləvi istehsalı dövründə sağlam rəqabət mühitinin yaradılması və daxili bazarın qorunması məqsədilə müvafiq tədbirlərin görülməsinin, o cümlədən yarmarkaların təşkilinin davam etdirilməsi	İqtisadiyyat Nazirliyi, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2016-2020
10.	İxtisaslaşmış meyvə və tərəvəzçilik təsərrüfatlarının, müasir emal, qablaşdırma müəssisələrinin yaradılması və ixrac yönümlü məhsul istehsal edən sahibkarlara maliyyə dəstəyinin göstərilməsi	İqtisadiyyat Nazirliyi, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2016-2020
11.	Meyvə-tərəvəz əkinin sahələrinin sığortası ilə əlaqədar tədbirlərin davam etdirilməsi	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Dövlət Baş Sığorta Agentliyi	2016-2020
12.	Naxçıvançay, Əlincəçay, Gilançay çayları boyunca cəviz, armud, alma bağlarının salınmasının davam etdirilməsi	Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2016-2020
13.	Muxtar respublikanın Arazboyu düzənlik ərazilərində ərik, albalı, gavalı, şaftalı bağlarının salınmasının dəstəklənməsi	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2016-2020
14.	Kənd təsərrüfatı istifadəsindən kənarda qalmış torpaq sahələrində meyvə bağlarının salınmasına ictimai marağın artırılması	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, yerli icra hakimiyyəti orqanları, kütləvi informasiya vasitələri	2016-2020
15.	Naxçıvan Muxtar Respublikasının dağlıq və dağətəyi zonasında alça, cəviz, armud, heyva və alma bağlarının salınmasının davam etdirilməsi	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, Dövlət Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Komitəsi, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2016-2020
16.	Muxtar respublikada üzümçülüyn inkişaf etdirilməsi və istehsalının artırılması, üzüm bağlarının salınmasının dəstəklənməsi	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi, yerli icra hakimiyyəti və bələdiyyə orqanları	2016-2020
17.	Rayon və kəndlərdə kiçik həcmli meyvəqurutma istehsalı sahəsinin yaradılmasının davam etdirilməsi	İqtisadiyyat Nazirliyi, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2016-2020
18.	Şoranlaşmış və ya eroziyaya uğramış sahələrin müəyyənləşdirilərək əkin dövriyyəsinə daxil edilməsi və mütərəqqi suvarma metodlarının tətbiqi	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Dövlət Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Komitəsi, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2016-2020

19.	Meyvə-tərəvəz və üzümçülük sahələri üzrə kadr potensialının artırılması və ixtisaslı gənclərin tədqiqata cəlb edilməsi	Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Naxçıvan Bölməsi, Naxçıvan Dövlət Universiteti, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	2016-2020
20.	Genetik fondun qorunub saxlanması məqsədilə yerli meyvə-tərəvəz sortlarının toxum materiallarının toplanılması, həmin sortların təcrübə sahələrində əkilərək biologiyasının və torpaq-iqlim amillərinə dayanıqlığının öyrənilməsi	Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Naxçıvan Bölməsi, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	2016-2020
21.	Ekoloji təmiz kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalının dəstəklənməsi, genetik modifikasiya olunmuş məhsulların muxtar respublikaya idxalının və dövriyyəsinin qarşısının alınması	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, Dövlət Gömrük Komitəsi, Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi	2016-2020
22.	Kənd təsərrüfatında ziyanverici və xəstəliklərə qarşı mübarizə tədbirlərinin və pestisidlərin satış şəbəkələrinin genişləndirilməsi	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi	2016-2020
23.	İxtisaslaşdırılmış və müasir tələblərə cavab verən istixana komplekslərinin yaradılmasının davam etdirilməsi	İqtisadiyyat Nazirliyi, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2016-2020
24.	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi laboratoriyasının fəaliyyətinin gücləndirilməsi və müasir avadanlıqlarla təmin olunması	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Maliyyə Nazirliyi	2016-2017
25.	Tingçilik təsərrüfatlarının fəaliyyətinin genişləndirilməsi	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, yerli icra hakimiyyəti və bələdiyyə orqanları	2016-2020
26.	Əkin atlaslarına uyğun olaraq meyvə- tərəvəz əkinlərinin aparılması	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Daşınmaz Əmlak və Torpaq Məsələləri üzrə Dövlət Komitəsi, yerli icra hakimiyyəti və bələdiyyə orqanları	2016-2020
27.	Meyvə-tərəvəz, o cümlədən üzümçülük sahələrinə investisiyaların cəlb edilməsi	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2016-2020
28.	Kənd təsərrüfatı məhsullarının tədarükü, satışı və emalı üzrə cəmiyyət və birliklərin yaradılmasının dəstəklənməsi	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi	2016-2020